

PATVIRTINTA
Kauno Aleksandro Stulginskio
mokyklos-daugiafunkcio centro
direktorius
2017 m. rugsėjo 1 d.
įsakymu Nr. V-57

KAUNO ALEKSANDRO STULGINSKIO MOKYKLOS-DAUGIAFUNKCIO CENTRO SMURTO, PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROJI DALIS

1. Komandinio darbo, sprendžiant patyčių, smurto atvejus mokykloje-DC , tvarkos aprašas (toliau Aprašas) - dokumentas, reglamentuojantis kiekvieno mokyklos-DC bendruomenės nario ar grupės atsakomybes ir veiksmus, norint užtikrinti saugias mokymosi sąlygas mokiniams ir siekiant sutramdyti smurto ir patyčių atvejus mokykloje-DC.

2. Aprašas - dokumentas, kurio nuostatų privalo laikytis kiekvienas bendruomenės narys.

3. Vizija- saugi mokykla: visi bendruomenės nariai jaučiasi saugūs, remiami, palaikomi, priklausantys bendruomenei; mokiniai mokomi tinkamo elgesio įgūdžių; sistemingai skatinamas pozityvus jų elgesys; mokymo struktūra yra pritaikyta mokinio gebėjimams ugdyti ir skatinanti.

4. Sukurti mokykloje-DC kiekvienam mokiniui saugias mokymosi sąlygas, atpažinti, pastebėti patyčias ir tinkamai į jas reaguoti.

II SKYRIUS PATYČIŲ SAMPRATA

5. Svarbiausios patyčių savybės:

5.1. patyčios apima tyčinius veiksmus;

5.2. šis elgesys yra pasikartojantis;

5.3. patyčių situacijoje yra psichologinė ar fizinė jėgos persvara.

6. Patyčių rūšys:

6.1. tiesioginės patyčios – kai vaikas yra atvirai puolamas, užgauliojamas: pvz., vaikas yra stumdomas, pravardžiuojamas, jam grasinama ir pan.;

6.2. netiesioginėmis patyčiomis vadinamas elgesys, kai vaikas skaudinamas nenaudojant tiesioginės agresijos: vaikas atstumiamas, ignoruojamas, su juo nebendraujama, kurstoma neapykanta ir kt.

7. Patyčių formos:

7.1. žodinės patyčios – kai vaikas yra skaudinamas, užgauliojamas žodžiu ar raštu. Tai gali būti prasivardžiavimas, gąsdinimas, pašaipios replikos apie žmogaus kūną, religiją, tautybę, negalią, išvaizdą, skaudinančių žinučių siuntinėjimas mobiliaisiais telefonais, elektroniniu paštu, apkalbinėjimas, šmeižtas;

7.2. fizinės – tai užgauliojimas panaudojant fizinę jėgą: pargriovimas, įspyrimas ar spardymas, kumščiajimas, stumdymas, rankos užlaužimas, plaukų pešiojimas, žnaibymas, sprigtas ir kt.;

7.3. sudėtinės – tai tokios elgesio formos, kurios apima žodinius ir fizinius veiksmus (pvz., reketas, vertimas daryti tai, ko vaikas nenori).

8. Smurtas- sąmoningas jėgos taikymas siekiant sužeisti ar įžeisti kitą asmenį, tai atviras ir sąmoningas fiziškai agresyvus elgesys kito žmogaus atžvilgiu.

9. Smurto rūšys:

9.1. fizinis smurtas - tai faktinę ar potencialią fizinę žalą sukeltantys veiksmai, sąveikos tu asmenų, kurie yra atsakingi už vaiką, turi jo pasitikėjimą ar santykinę valdžią ir kontrolę;

9.2. seksualinis smurtas - tai vaikų ir paauglių įtraukimas į seksualinę veiklą, kuriai jie nėra pakankamai subrendę, kurią nepilnai suvokia, į kurią nesugeba tinkamai reaguoti, kuri pažeidžia socialinius tabu ir kuria tvirkintojas siekia patenkinti savo seksualinius poreikius ar gauti su šia sritimi susijusį pelną;

9.3. emocinis smurtas - tai judėjimo laisvę apribojantys veiksmai, nuvertinimo, menkinimo, žeminimo, šmeižto, grasinimo, gąsdinimo, atskyrimo, kvailinimo ar kitokie ne fizinio kontakto priešiški elgsenos modeliai, sukeltantys ar sudarantys sąlygas sukelti žalą vaiko fizinei, emocinei, psichinei, dvasinei, moralinei ar socialinei sveikatai ir vystymuisi. Šie veiksmai yra sąmoningai atliekami asmens, turinčio tiesioginę valdžią, galią vaiko atžvilgiu ar vaiko pasitikėjimą.

III SKYRIUS VEIKSMAI KONKREČIU PATYČIŲ ATVEJU

10. Socialinis pedagogas surenka informaciją apie patyčių situaciją (dažnumą, vietą, patyčių dalyvius ir kt.). Atliekama nuolatinė patyčių atvejų stebėseną, renkami duomenys, kurie sistemini ir saugomi mokinio asmens byloje, kol jis lanko mokyklą tam, kad kartojantis patyčioms būtų žinoma, kada, kokios prevencinės priemonės ir metodai buvo sėkmingai/nesėkmingai taikomi; informuoja VGK.

11. VGK pirmininkas šaukia VGK narių posėdį, rengiamas pagalbos planas;

12. Klasės vadovas informuoja nukentėjusio vaiko ir skriaudėjo tėvus.

13. Klasės vadovas, konsultuojamas VGK nario (psichologo ar kito pagalbos vaikui specialisto), dirba su likusia klasės dalimi (stebėtojais, pritariančiais ir nepritariančiais mokiniais).

14. Psichologas, socialinis pedagogas individualiai dirba su nukentėjusiu ir su skriaudėju, suteikia metodinę pagalbą nuskriausto mokinio ir skriaudėjo tėvams, dirba su kitais klasės mokinių tėvais.

15. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas mokyklos-DC administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

15.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

15.2. primena vaikui, kuris tyčiojasi, mokyklos-DC nuostatus ir elgesio taisykles;

15.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

15.4. informuoja klasės vadovą, socialinį pedagogą ar VGK pirmininką apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias;

15.5. tiesiogiai informuojant VGK pirmininką ar socialinį pedagogą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (*Priedas Nr.1*).

16. **Klasės vadovas**, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

16.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;

16.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

16.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną.

16.4. užpildo pranešimo apie patyčias formą (*Priedas Nr.1*); ją perduoda VGK pirmininkui ar socialiniam pedagogui;

17. Užpildytą formą priėmęs asmuo (VGK pirmininkas ir socialinis pedagogas) formą registruoja *Patyčių registracijos žurnale*.

- 17.1. nesibaigus patyčių situacijai, imasi spręsti patyčių atvejį.
- 17.2. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.
18. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:
 - 18.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;
 - 18.2. informuoja mokyklos vadovą apie esamą situaciją;
 - 18.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.
19. **Mokyklos-DC bendruomenės nario**, įtarusio patyčias ar liudijusio patyčių atvejį, veiksmai:
 - 19.1. kreipiasi į mokinio, patyrusio patyčias, klasės vadovą, kuris imasi veiksmų, numatytų Tvarkos apraše.
20. Socialinis pedagogas, gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias:
 - 20.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;
 - 20.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;
 - 20.3. užpildo pranešimo apie patyčias formą (*Priedas Nr.1*); ją perduoda VGK pirmininkui, kuris atvejį registruoja .
21. Vaikui pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti VGK pirmininką, kuris imasi mokyklos tvarkos apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.
22. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar techniniam darbuotojui pasityčiojus iš vaiko, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti VGK pirmininką, kuris imasi mokyklos tvarkos apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.
23. VGK pirmininkas, sužinojęs apie mokyklos darbuotojo patiriamas patyčias arba mokyklos darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių.
24. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV SKYRIUS VEIKLOS PRINCIPAI, ĮVYKUS SMURTINIAM ATVEJUI

25. Visais įtariamų ir realaus smurto atvejais kiekvienas administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:
 - 26.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;
 - 26.2. primena vaikui, kuris netinkamai elgiasi, mokyklos nuostatas ir elgesio taisykles;
 - 26.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus);
 - 26.4. informuoja klasės vadovą, socialinį pedagogą ar direktoriaus pavaduotoją ugdymui apie įvykusį smurtinį atvejį, **socialiniam pedagogui pateikia užpildytą pranešimo apie smurtinį įvykį formą** (*Priedas Nr.2*).
27. Klasės vadovas gavęs informaciją apie smurtinį įvykį:
 - 27.1. išsiaiškina situaciją;
 - 27.2. organizuoja individualius pokalbius su įvykio dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;
 - 27.3. vykdo tolesnę smurtavusių mokinių elgesio stebėseną.
28. Užpildytą formą priėmęs socialinis pedagogas formą registruoja registracijos žurnale;

- 28.1. imasi spręsti smurtavimo atvejį;
- 28.2. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.
- 29. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:
 - 29.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;
 - 29.2. informuoja mokyklos vadovą apie esamą situaciją;

V. SKYRIUS ATSAKOMYBĖS

30. Direktorius atsakomybė. LR Švietimo įstatymas nustato (61 str. 3 p.): mokyklos vadovas atsako už sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto, prievartos apraiškoms bei žalingiems įpročiams aplinką; direktorius yra tiesiogiai atsakingas, kad mokykloje-DC būtų sukurtos saugios sąlygos tiek pedagogams (tai užtikrintų mokyklos-DC veiklos dokumentai), tiek vaikams; sprendžiant patyčių problemas, skatinti mokyklos-DC bendruomenę imtis atsakingų veiksmų, įsakymu patvirtinti Vaiko gerovės komisijos sudėtį, patyčių prevencijos planą.

31. Vaiko gerovės komisijos atsakomybė. Tai institucija, organizuojanti ir koordinuojanti pagalbą mokiniui patyčių ir smurto atveju.

32. Socialinio pedagogo atsakomybė. LR ŠMM Mokyklos socialinio pedagogo kvalifikacinių reikalavimų ir pareiginė instrukcija apibrėžia socialinės pedagoginės pagalbos paskirtį – padedant vaikui įgyvendinti jo teisę į mokslą, užtikrinti jo saugumą mokykloje: šalinti priežastis, dėl kurių vaikas negali lankyti mokyklos ar vengia tai daryti, sugrąžinti į mokyklą ją palikusius vaikus, kartu su tėvais (globėjais, rūpintojais); padėti vaikui pasirinkti mokyklą pagal protines ir fizines galias ir joje adaptuotis. Prevencinė veikla, projektinė veikla. Socialinio pedagogo pagalbos teikimą mokiniui reglamentuoja LR Vyriausybės patvirtinti socialinės pedagoginės pagalbos teikimo bendrieji nuostatai (ISAK-941, Valstybės žinios, 2004 06 29), jie nustato veiklos sferas, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusias su smurto atveju sprendimu:

- 32.1. šalinti priežastis, dėl kurių mokiniai negali lankyti mokyklos-DC ar vengia tai daryti;
- 32.2. padėti mokiniui adaptuotis mokykloje-DC;
- 32.3. teikti mokiniui reikalingas socialines, pedagogines paslaugas;
- 32.4. individualus darbas su mokiniu – parama krizių metu, socialinių ir pedagoginių mokinio problemų sprendimas;
- 32.5. darbas su grupe – socialinių ir gyvenimo įgūdžių ugdymas; ugdymo dalyvių tarpusavio santykių reguliavimas; palaikymo ar savipagalbos grupių organizavimas bei kt.;
- 32.6. darbas su mokinio šeima, jo atstovais pagal įstatymą – pagalba sprendžiant problemas, trukdančias vaiko ugdymosi procesui, tėvų (globėjų, rūpintojų) ir mokyklos-DC bendradarbiavimo stiprinimas bei kt.;
- 32.7. darbas su mokyklos-DC bendruomene – saugios aplinkos kūrimas ir palaikymas; savivaldos aktyvinimas, darbas su mokytojais, mokyklos-DC administracija ir kt.;
- 32.8. darbas su vietos bendruomene – ryšių tarp vietos bendruomenės ir mokyklos-DC palaikymas; savanorių ir bendruomenės įtraukimas į informacinės, psichologinės, specialiosios pedagoginės ir specialiosios pagalbos teikimą;
- 32.9. darbas su socialiniais partneriais (vaiko teisių apsaugos tarnyba, pedagogine psichologine tarnyba, policija, savivaldybių ir seniūnijų socialiniai darbuotojai, dienos centrai, krizių, vaiko raidos, pirminės sveikatos priežiūros, kultūros centrai, vaikų neformaliojo švietimo mokyklos ir kt.);
- 32.10. konsultavimas.

33. Psichologo atsakomybė. LR ŠMM Mokyklos psichologo bendrieji pareiginiai nuostatai nustato tokias veiklos kryptis:

33.1. atlieka aktualius mokykloje-DC psichologinius tyrimus atsižvelgdamas į mokyklos-DC bendruomenės poreikius;

33.2. atlieka mokinių veiklos ir elgesio pamokų metu stebėseną;

33.3. inicijuoja, rengia ir įgyvendina psichologinių problemų prevencijos programas;

33.4. rengia individualias rekomendacijas mokinio psichologinėms, asmenybės ir ugdymosi problemoms spręsti;

33.5. konsultuoja psichologinių, asmenybės ir ugdymosi problemų turinčius mokinius, jų tėvus;

33.6. įvertina mokinio galias ir sunkumus, raidos ypatumus, psichologines, asmenybės ir ugdymosi problemas.

34. Mokytojų atsakomybė. Mokyklos-DC Mokytojo pareigybės apibrėžia mokytojo pareigas ir atsakomybę - užtikrinti ugdomų mokinių saugumą, t.y. pamatyti ir reaguoti į patyčias, informuoti apie patyčias klasės vadovą, per pamokas sukurti saugią aplinką kiekvienam mokiniui.

35. Klasės auklėtojo atsakomybė. Mokyklos-DC Klasės auklėtojo pareigybės apibrėžia klasės auklėtojo pareigas ir atsakomybę- kurti psichologiškai saugų klasės mikroklimatą (vykdyti patyčių prevenciją), pamatyti ir reaguoti į patyčias, konkrečiais atvejais informuoti Vaiko gerovės komisiją. Užtikrinti ugdomų mokinių saugumą. Klasės auklėtojai:

35.1. ugdo tvirtas mokinių dorovės, pilietines, tautines bei patriotines nuostatas, laiduoja jų asmenybės galių plėtotę;

35.2. rūpinasi pagalbos teikimu mokiniams, turintiems ugdymosi, mokymosi sunkumų ir specialiųjų ugdymosi poreikių;

35.3. nuolat informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus) apie jų vaikų ugdymosi poreikius ir pasiekimus.

36. Tėvų atsakomybė: bendrauti ir bendradarbiauti su mokyklos-DC bendruomene, dalyvauti vaiko mokyklos gyvenime, padėti spręsti vaikų problemas, teikti pasiūlymus dėl saugesnės aplinkos mokykloje-DC kūrimo.

37. Mokinių atsakomybė: dalyvauti saugios mokyklos-DC kūrimo veikloje, mažinant patyčių apraiškas, sprendžiant konkrečius smurtinius incidentus.

VI SKYRIUS BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS INSTITUCIJOMIS

38. Mokykla-DC, spręsdama patyčių ir smurto atvejus mokykloje-DC, bendradarbiauja su įvairiomis organizacijomis bei institucijomis:

38.1. Pedagogine - psichologine tarnyba (tarnyba gali vesti papildomus mokymus pedagogams, kaip reikėtų dirbti smurto atveju mokykloje-DC);

38.2. policijos komisariatu (su komisaru galima sutarti, kad patruliai dažniau prižiūrėtų mokyklos teritoriją, kad paskirtų pareigūną, kuris, esant reikalui, konsultuotų mokinius, kad policijos pareigūnai reguliariai vykdytų įvairias prevencines veiklas);

38.3. Vaiko teisių apsaugos tarnyba (smurto atveju mokykla privalo pranešti VTAT apie nukentėjusius vaikus; VTAT specialistai turi daugiau juridinių įgaliojimų darbui su socialinės rizikos šeimomis; mokykla-DC gali įtraukti VTAT specialistus į prevencinę veiklą);

38.4. nevyriausybėmis organizacijomis;

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

39. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

40. Kiekvienų mokslo metų pabaigoje atliekama anoniminė mokinių, jų tėvų ir pedagogų apklausa, siekiant išsiaiškinti patyčių situaciją mokykloje-DC. Duomenys apibendrinami ir pagal gautus rezultatus sudaromas veiklų planas kitiems mokslo metams.

**KOMANDINIO DARBO, SPRENDŽIANT PATYČIŲ, SMURTO ATVEJUS
MOKYKLOJE-DAUGIAFUNKCIAME CENTRE, TVARKOS APRAŠO
PRIEDAI**

1. Pranešimo apie patyčias forma (priedas Nr.1)
2. Pranešimo apie įvykį forma (priedas Nr.2)
3. Smurto samprata (priedas Nr.3).
4. Rekomendacijos klasių auklėtojams, kaip paskatinti mokinius reaguoti į patyčias ir smurtą (priedas Nr.4).
5. Rekomendacijos mokinių tėvams/ globėjams dėl patyčių ir smurto prevencijos (priedas Nr.5).
6. Rekomendacijos mokiniams, kaip reaguoti į patyčias (priedas Nr.6).

MOKINIŲ NETINKAMO ELGESIO PROBLEMŲ SPRENDIMO EIGA

Mokytojas ir ar kiti mokyklos bendruomenės nariai pastebi ar sužino apie netinkamą mokinio/ mokinių elgesį

1 ŽINGSNIS: Mokytojo pagalba

Mokytojas

- Stabdo netinkamą elgesį
- Aiškinasi problemos priežastis
- Padeda spręsti konflikta/us
- Informuoja klasės vadovą

Pagalbos priemonės veikia

- Stebi elgesio pokyčius
- Taiko pozityvaus pastiprinimo būdus

ARBA

Mokytojo pagalbos priemonės neveikia

Reikia papildomos pagalbos →
kreipiasi į soc. pedagogą

2 ŽINGSNIS: Nukreipiamas į mokyklos Vaiko gerovės komisiją

VKG posėdis

- Komisijos pirmininkas
- Mokytojas/ai
- Švietimo pagalbos specialistai
- Mokinio tėvai, mokinys

Įvertinama

- Turima informacija
- Taikytų priemonių efektyvumas/ neefektyvumas

Apibrėžiama problema

Problemai spręsti pakanka ugdymo įstaigos resursų

- Rekomenduojama švietimo pagalba
- Pildomas švietimo pagalbos planas (Priedas Nr. 6)
- Parengiamas elgesio korekcijos planas
- Stebima pažanga
- Įvertinami pasiekimai

ARBA

Problemai spręsti nepakanka ugdymo įstaigos resursų

- Informuojamos teisinės ir pagalbos tarnybos
- Pasitelkiami pagalbos specialistai

3 ŽINGSNIS: Bendradarbiavimas su pagalbos tarnybomis

Ugdymo įstaiga

- Teikia informaciją, koordinuoja pagalbos procesą
- Vykdo pagalbos tarnybų specialistų rekomendacijas
- Vertina problemos/-ų sprendimo pažangą

Pagalbos tarnyba

- Teikia informacinę bei konsultacinę pagalbą
- Teikia rekomendacijas ugdymo įstaigos VKG
- Stebi ir prižiūri problemos/-ų sprendimo procesą

4 Žingsnis: Problemų prevencijos planavimas ir įgyvendinimas

**KAUNO ALEKSANDRO STULGINSKIO MOKYKLOS-DC PRANEŠIMO APIE PATYČIAS
FORMA**

Pranešimo data

Ugdymo įstaigos pavadinimas

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐	Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);
☐	Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;
☐	Elektroninės: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).
☐	Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____.
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <i>patyrusio patyčias</i> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <i>kuris tyčiojosi</i> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <i>stebėjusio patyčias</i> vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

Mokyklos –DC pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Vaiku patyrusiu patyčias:	
Vaiku, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais mokyklos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

KAUNO ALEKSANDRO STULGINSKIO MOKYKLOS-DC PRANEŠIMO APIE ĮVYKĮ FORMA

Pranešimo data _____

Ugdymo įstaigos pavadinimas

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie įvykį:	
Kas pranešė apie įvykį:	
Kada įvyko incidentas(data, val.):	
Kur įvyko:	

Duomenys apie įvykio dalyvius:

Mokinio vardas, pavardė, klasė:

Išsamesnė informacija apie įvykį:

Mokyklos-DC pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje situacijoje:

Veiksmų po įvykio planas:

SMURTO IR PATYČIŲ SAMPRATA

- Kito žmogaus mušimas per veidą, rankas, kojas, pilvą, nugarą, užpakalį .
- Nužudymas ar kėsinimas nužudyti.
- Pistoletų, šautuvų, automatų atsinešimas ar panaudojimas mokykloje ar už jos teritorijos ribų.
- Peilių, lazdų, kitų šaltųjų ginklų nešiojimas ar panaudojimas.
- Petardų, kitų sprogstamų medžiagų nešiojimas ar panaudojimas.
- Pastūmimas.
- Kojos pakišimas, kad kitas nugriūtų ar susižalotų.
- Daiktų mėtymas į kitą žmogų.
- Kito žmogaus daiktų naikinimas.
- Rankos užlaužimas.
- Spjaudymas.
- Kandžiojimas.
- Sprigtai, skausmingi odos trynimai.
- Tempimai prieš kito žmogaus valią.
- Apipylimas vandeniu ar kitais skysčiais.
- Drabužių plėšymas.
- Dūrimas peiliu, tušinuku ar kitu daiktu.
- Draskymas nagais.
- Tampymas už plaukų.
- Smaugimas.
- Kito žmogaus daiktų ar kūno tepiojimas tušinuku, rašalu, flomasteriais ar kitais daiktais.
- Bet koks kitoks skausmo sukėlimas.
- Privačių kūno dalių lietimasis prieš kito žmogaus valią.
- Seksualinis priekabiavimas žodžiais ar raštu.
- Prievartiniai seksualiniai santykiai mokyklos teritorijoje.
- Vaikų iki 14 m. seksualinio neliečiamumo pažeidimas.
- Neleidimas rūbinėje persirengti.
- Nusikaltimo planavimas.
- Nepranešimas apie žinomą nusikaltimą.
- Smurtinių bausmių taikymas.
- Naudojimas socialiniu statusu ar užimamomis pareigomis, siekiant pažeminti kitą žmogų ar jam pakenkti.
- Gąsdinimas.
- Grasinimas susidoroti.
- Daiktų ar pinigų atėmimas ar vogimas.
- Priverstinis skolos „auginimas“.
- Spaudimas neatskleisti smurtinių veiksnių pedagogams.
- Išsijuokimas, siekiant pažeminti.
- Įžeidus pravardžiavimas.
- Necenzūrinės kalbos vartojimas.
- Privertimas bėgti iš pamokų.
- Garsus rėkavimas pamokos metu.
- Riksmas pertraukų metu ar kieme sukeltiems nemaloniems jausmams.
- Šmeižtas.

- Apkalbinėjimas už akių, siekiant pažeminti.
- Demonstratyvus piktybinis izoliavimas.
- Įžeidžių žinučių rašymas mobiliuoju telefonu ar elektroniniu paštu.
- Privачios informacijos atskleidimas siekiant pažeminti.
- Kitų žmonių ignoravimas dėl lyties, amžiaus, išvaizdos, gebėjimų.
- Privertimas atlikti veiksmus, kurie yra naudingi tik smurtautojui.
- Spaudimas turėti konkrečius įsitikinimus.
- Spaudimas meluoti.
- Kitų žmonių judėjimo laisvės apribojimas, siekiant asmeninės naudos.
- Kitų žmonių privertimas rinktis, su kuo bendrauti ar nebendrauti.
- Mokyklos drausmės taisyklių pažeidimas.
- Viešas išsijuokimas iš kito asmens.
- Tyčinis kito žmogaus įskaudinimas.
- Privertimas skolinti.
- Demonstratyvus atsisakymas vykdyti administracijos, pedagogų nurodymus, susijusius su ugdymo procesu.
- Piktybinis dominavimas, priimant sprendimus.
- Kiti netiesioginiai veiksmai, kuriais siekiama valingai pakenkti kitam žmogui.
- Nusikalstamos grupuotės kūrimas ir dalyvavimas joje.
- Demonstratyvus ar piktybinis vengimas spręsti smurto atvejus.

**REKOMENDACIJOS KLASIŲ AUKLĖTOJAMS, KAIP PASKATINTI MOKINIUS
REAGUOTI Į PATYČIAS IR SMURTA**

1. Kuriant draugišką klasės mikroklimatą, formuoti nuostatą: „Kiekvienas atsakingas už tai, kas vyksta“.
2. Mokiniai įsipareigoja reaguoti į patyčias, savo įsipareigojimus tvirtina kiekvienų mokslo metų rugsėjo 1d. pasirašydami po Mokinių elgesio taisyklėmis.
3. Reguliariai priminti mokiniams, kad jie gali reaguoti į patyčias:
 - 3.1. ignoruodami priekabautoją;
 - 3.2. praeidami pro šalį ir pasakydami: „Tai yra patyčios!“;
 - 3.3. informuodami suaugusįjį.
4. Pabrėžti, kaip svarbu nesudaryti „televizoriaus“ principo: „Stoviu, stebiu, kas vyksta, ir nieko nedarau“.
5. Sukurti kiekvienoje klasėje mokinių reagavimo į patyčias taisykles.
6. Atskirai dirbti su tiksline mokinių grupe – stebėtojais, t. y. naudojant aktyviusius metodus, pastiprinti tuos mokinius, kurie palaiko skriaudžiamą mokinį, bet nieko nedaro, paskatinti juos reaguoti, pagirti.
7. Parašyti laiškus visiems klasės mokinių tėvams apie tai, kaip svarbu vaiko mokymuisi gera savijauta, emocinė būklė mokykloje, atkreipiant dėmesį į patyčių problemą, paraginant vaikus ir tėvus apie tai nuolat kalbėtis, paprašyti, kad tėvai informuotų klasės vadovą, jeigu jų vaikai stebi (mato) patyčias.
8. Stebėti situaciją klasėje, reguliariai aptarti su mokiniais stebėjimo rezultatus.

REKOMENDACIJOS MOKINIŲ TĖVAMS/ GLOBĖJAMS DĖL PATYČIŲ IR SMURTO PREVENCIJOS

1. Aptarkite individualiai su vaiku mokyklos-DC vidaus tvarkos taisykles. Skirkite tokiam pokalbiui laiko ne tik tada, kai jis prasižengia. Paaiškinkite, kodėl manote, kad mokyklos taisyklės yra teisingos.
2. Suformuokite elgesio taisykles namuose.
3. Pakalbėkite su savo vaiku apie smurtą, matomą per televiziją. Aptarkite smurtinius kompiuterinius žaidimus, netinkamus įvykius kieme. Paaiškinkite, kokias pasekmes sukelia smurtas.
4. Pamokykite, kaip vaikas gali spręsti problemas. Pagirkite, jeigu konfliktines situacijas jūsų vaikas išsprendė nepanaudodamas smurto.
5. Pamokykite vaiką, kaip savo pyktį išreikšti tinkamu būdu. Paaiškinkite, kad pykčio rodymas, mušant ar įžeidžiant kitus, yra netinkamas būdas. Jeigu jūs, kaip tėvas ar mama, supykstate, parodykite vaikui savo pavyzdžiu, kaip galima pyktį išreikšti tinkamu būdu (pasakant žodžiais „aš pykstu“, padaužant į pagalvę, padarant 20 pritūpimų ir pan.).
6. Padėkite vaikui suprasti, kad žmonės gali skirtis savo išvaizda, gali turėti kitokią nuomonę.
7. Pastebėkite, jeigu vaikas pradėjo elgtis keistai. Gal jis pradėjo dažniau pykti, gal pradėjo nebesutarti su savo draugais ar bendraklasiais, gal pasidarė žiaurus su gyvūnais. Padėkite vaikui, pasitarkite su psichologu ar patikimu žmogumi jūsų aplinkoje.
8. Nuolat bendraukite su vaiku, prašykite, kad vaikas jus visada informuotų, kur jis yra, ką jis daro. Susipažinkite su vaiko draugais.
9. Jei matote, kad vaiko draugai netinkamai elgiasi, aptarkite tai su vaiku.
10. Dalyvaukite mokyklos-DC gyvenime. Apsilankykite įvairiuose renginiuose, nuolat stebėkite, kaip vaikui sekasi atlikti namų darbus. Reguliariai teiraukitės klasės auklėtojo, kaip sekasi jūsų vaikui. Dalyvaukite tėvų susirinkimuose.
11. Prašykite, kad mokykla-DC įtrauktų vaiką į popamokinę veiklą.
12. Tapkite bent kartą metuose savanoriu. Suorganizuokite tėvų – moksleivių diskusiją apie smurtą mokykloje-DC.
13. Jeigu matote, kad kiti Jums pažįstami tėvai nepadedą savo vaikams spręsti smurto problemų, padėkite jiems, nesmerkite už netinkamą elgesį. Mokėkite argumentuotai apginti savo nuomonę.
14. Sužinoję apie smurto, patyčių atvejus, tiek savo, tiek kitų mokinių atžvilgiu, nedelsiant informuokite klasės vadovą.

REKOMENDACIJOS MOKINIAMS, KAIP REAGUOTI Į PATYČIAS

1. Būk draugiškas su mokiniu, kuris patiria patyčias. Parodyk jam, kad tu matai, kas su juo vyksta ir kad tai tau rūpi. Jei gali, pasistenk dažniau būti su juo – priekabiautojui bus sunkiau tyčiotis, kai skriaudžiamasis bus ne vienas.

2. Paragink mokinį, kuris patiria patyčias, pasipasakoti kam nors: kokiam nors suaugusiajam žmogui, kuriuo jis pasitiki.

3. Papasakok klasės vadovui, mokytojui, socialiniam pedagogui ar administracijos darbuotojui apie tai, ką matei. Kartais mokiniai, patiriantys patyčias, patys nedrįsta niekam pasakoti, bijo, kad jais nepatikės, bijo smurtautojo keršto. Atmink, kad priekabiautojas taip pat dažnai bijo, kad kas nors sužinos apie tai, kas vyksta.

4. Nesityčiok, nors taip elgiasi tavo draugai. Lengva prisijungti prie kitų vaikų ir priekabiauti prie ko nors, kas yra už kitus silpnesnis. Nesityčiodamas tu parodysi, kad galima elgtis kitaip.